

- دوشنبه ۵ آذر ۱۴۰۳**
- سال هفدهم - شماره ۳۰۰۳**

مؤسسات تضمین، شرط لازم جلوگیری از کج‌روی تسهیلات مشاغل خانگی

سیهرغرب، گروه اقتصادی – ماهره ترابی‌مهوش؛ در گفت‌وگو با دانش‌اموخته دکتری اقتصاد مشخص شد؛ بهره‌مندی از ظرفیت قانونی نهادهای تضمین، شرط لازم برای جلوگیری

از به انحراف رفتن تسهیلات مشاغل خانگی است. در سالیان اخیر راه‌اندازی کسب‌وکارهای خرد و خانگی و تأثیر و نقش آن‌ها در سرانه درآمد خانواده‌ها و تولید، به یکی از موضوعات جالب توجه در حوزه کارآفرینی و اشتغال تبدیل شده به طوری که طی یک دهه گذشته بخش عمده‌ای از تسهیلات ارزان قیمت بانکی در راستای ایجاد چنین مشاغلی پرداخت شده است.

البته توجه به کسب‌وکارهای کوچک و خانگی در کشورهای پیشرفته و برخوردار اقتصادی، باعث شده، تمرکز بر این نوع مشاغل در سایر کشورها نیز امری مهم و ضروری به‌حساب آید و ازجمله الزامات و باید‌های اشتغال‌زایی نوین شمرده شود. در این‌جا است که بر حسب ضرورت طرح چند سؤال واجب و خطیر به‌نظر می‌رسد؛ ازجمله، کسب‌وکارهای خرد و خانگی چگونه می‌توانند در آینده در سطحی وسیع‌تر و کارآمدتر به شکل عملی ایفای نقش کنند؟ این کسب‌وکارها در کنار مزایا و ظرفیت‌هایی که از آن انتفاع می‌برند با چه تهدیدها و کاستی‌هایی مواجه هستند؟ چرا در برخی موارد شاهد به انحراف رفتن این تسهیلات از مسیر تولید هستیم؟ دولت‌ها در فرآیند راه‌اندازی کسب‌وکارها چه نقشی را باید ایفا کنند؟ پاشنه آشیل و نقطه ضعف مشاغل خرد و خانگی چیست؟

بنابراین با توجه به سؤالات مطرح‌شده برآن شدیم تا در این باره با دانش‌آموخته اقتصاد گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید. مصطفی حبیب‌اله پورزrشکی با بیان اینکه شرایط اقتصادی کشور حداقل طی یک دهه اخیر به گونه‌ای بوده که با رخ پهره حقیقی منفی در اقتصاد روبه‌رو هستیم، گفت: در این شرایط چون

سیهرغرب، گروه اقتصادی؛ کارشناس انرژی

با بیان اینکه برای داشتن یک برنامه منسجم و دقیق و مدیریت قوی باید مقوله انرژی به صورت یکپارچه مورد توجه قرار گیرد، گفت: در گام نخست باید نهادی که بتواند برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و مدیریت برای همه سوخت‌ها را به صورت یکپارچه انجام دهد، ایجاد شود.
مهران امیرمعینی با بیان اینکه ناترازی به این مفهوم است که پیش‌بینی‌های لازم برای پوشش تقاضا نشده و برنامه مناسبی تدوین نشده، اظهار کرد: برنامه‌ریزی و مدیریت از این منظر نیست که تنها تقاضا پوشش داده شود، بلکه باید رشد تقاضا را از طریق سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی مدیریت کرد. البته در سمت عرضه نیز امکان کاهش تلفات و افزایش راندمان نیروگاه‌ها و پالایشگاه‌ها نیز وجود دارد که می‌تواند به کاهش ناترازی منجر شود.
بنابراین برای ایجاد تراز باید به هر دو سمت عرضه و تقاضا توجه کرد و بخش مصرف تنها عامل ناترازی نیست.

وی با اشاره به اینکه تقاضای ایجادشده قابل مدیریت است، اظهار کرد: برای مدیریت به یک برنامه میان‌مدت حداقل پنج ساله نیاز داریم که با سرمایه‌گذاری در صرفه‌جویی انرژی و تغییر

قیمت حامل‌های انرژی شدنی است.

این کارشناس انرژی با بیان اینکه با کنترل رشد تقاضا دیگر مجبور نیستیم دائماً برای توسعه و افزایش تولید برنامه‌ریزی کنیم، بیان کرد: در دهه ۷۰ هم در بخش نفت (فرآورده‌های نفتی) با همین مشکل مواجه بودیم که با اتخاذ سیاست جایگزینی گاز با نفت و توسعه بخش گاز، تراز حاصل شد.

امیرمعینی با اشاره به اینکه اقدام اساسی برای رفع ناترازی باید با هدف صرفه‌جویی انجام شود، گفت: در چند سال اخیر مدیریت تقاضای انرژی مغفول مانده و هیچ‌کدام از دولت‌ها جسارت حل این مشکل را نداشتند و هم‌اکنون با انباشت کمبود سوخت از گاز و برق گرفته تا بنزین و گازوئیل حل این مشکل روبه‌روست.

می‌شود.

■ **افزایش سریع و جهش قیمت‌ها حاصلی جز تورم ندارد**

وی با اشاره به اینکه امروز سیاست‌گذاران و مدیران ارشد طبق یک برنامه مشخص بلندمدت که در آن اقدام‌های اساسی در کوتاه‌مدت مشخص شده باشد، باید با این چالش مواجه

شوند، افزود: این برنامه باید با تغییر قیمت‌ها و سرمایه‌گذاری در صرفه‌جویی انرژی و نظارت بر سازمان از سوی دولت اجرا شود، البته نکته اساسی با توجه به شرایط فعلی اقتصاد این است که افزایش سریع و جهش قیمت‌ها به سطح بین‌المللی جز تورم حاصلی ندارد؛ از این رو لازم است دولت‌ها ابتدا به وظیفه اصلی خود یعنی تثبیت اقتصاد بپردازند و سپس در صورت نیاز قیمت‌های انرژی را به سطح قیمت‌های بین‌المللی یا منطقه‌ای افزایش دهند.

این کارشناس انرژی با بیان اینکه تثبیت قیمت‌های سوخت برای یک دوره طولانی بسیار اشتباه بوده است، گفت: این موضوع در ۲۰ سال گذشته رخ داده و تعدیل قیمت‌ها را با مشکل اساسی مواجه کرده است. در صورتی که اگر افزایش قیمت‌ها هماهنگ با تورم، یا حتی کمتر از نرخ تورم انجام می‌شد، شاید اکنون با مشکلات کمتری مواجه بودیم، اما مدیران قبلی به‌دنبال همه یا هیچ بودند و در حقیقت متوجه خسارتی که این تصمیم اشتباه برای دولت‌های بعدی و اقتصاد ایجاد می‌کرد، نبودند.

امیرمعینی با بیان اینکه انرژی یک مبحث

یکپارچه است، تصریح کرد: معضلی که هم‌اکنون در بخش انرژی برق وجود دارد به‌دلیل توسعه بی‌رویه نیروگاه‌های گازسوزی است که اواخر دهه ۷۰ و دهه ۸۰ بدون توجه به منابع محدود نفت و گاز توسعه یافتند.

وی با اشاره به اینکه اگر بخواهیم مدیریت بخش انرژی را به‌خوبی انجام دهیم باید همه حامل‌های انرژی هم‌زمان مدنظر قرار گیرند، گفت: با توجه به فناوری‌های روز دنیا و کاهش هزینه‌های تولید برق، بخشی از تقاضای انرژی را می‌توان با انرژی‌های تجدیدپذیر مانند انرژی خورشیدی، بادی و زمین‌گرمایی پوشش داد.

■ **واردات انرژی، راحل سایر کشورها برای جبران ناترازی**

این کارشناس انرژی با بیان اینکه برای داشتن یک برنامه منسجم و دقیق و مدیریت قوی باید مقوله انرژی به‌صورت یکپارچه مورد توجه قرار گیرد، گفت: در گام نخست باید نهادی که بتواند برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و مدیریت برای همه سوخت‌ها را به‌صورت یکپارچه انجام دهد، ایجاد شود تا از طریق آن با شناسایی عوامل مؤثر در عرضه و تقاضای انرژی، ضمن تدوین یک برنامه

که در مسیر ترقی و رشد فعالیت مشاغل خانگی، به‌جز تسهیلات چه مؤلفه‌هایی مطرح است، چراکه امروز در بیشتر موارد شاهد رشد آنچنانی در این گونه مشاغل حتی پس از چند سال کار نیستیم؟
خاطر نشان کرد: برای اینکه یک کسب و کار شکل بگیرد صرفاً اینکه منابع مالی و به‌صورت محدود نیروی کار فراهم شود، کافی نیست بلکه ما برای شکل‌گیری کسب و کارها در مراحل مقدماتی نیازمند مؤلفه‌های دیگری نیز هستیم.

وی افزود: در بسیاری از موارد این مشاغل خانگی در پی تکراری بودن کالای تولیدی در یک منطقه امکان فروش محصول را نداشته پس موفقیت چشم‌گیری ندارند؛ اما در نهادی همچون کمیته اندک این مشکل به شکل جالبی حل شده مثلاً گروه‌های بازاریابی برای محصولات یک منطقه در شهرهای مختلف شکل گرفته که بتواند بخشی از کالاهای مشاغل خانگی را به‌فروش برساند.

وی افزود: البته در بسیاری از موارد افراد در مشاغل خانگی از تجربه لازم برخوردار نبوده و نسبت به بازار محصول تولیدی خود شناخت کافی نداشته و بدون داشتن این اطلاعات دست به تولید می‌زنند در حالی که ممکن است بازار تولید کالای مورد نظر اشباع شده باشد.

این کارشناس اقتصادی با اشاره به اینکه نکته بعدی مورد اهمیت، بیمه است عنوان کرد: به دلایل مختلف ممکن است شخص نسبت به توجه کافی نداشته باشد و یا اینکه امکان پرداخت هزینه حق بیمه فراهم نیست؛ بنابراین این عرصه ورود کرده و بتوانند به‌صورت گروهی افراد شاغل در یک گروه شغلی مشابه را بیمه کند تا حدودی می‌تواند در این عرصه منفر ثمر واقع شود.

مع‌الوصف با توجه به آنچه گفته شد؛

برنامه منسجم برای رفع ناترازی نیازمند توجه یکپارچه به انرژی است

جامع و یکپارچه بتوان عملکرد دستگاه‌ها را نیز ارزیابی کرد.

امیرمعینی با اشاره به اینکه بحث ناترازی در همه جای جهان وجود دارد و در بسیاری از کشورها تولید تقاضا را پوشش نمی‌دهد، افزود: کشورها باید دیگر بزرگ جبران این ناترازی و مدیریت آن اقدام به واردات انرژی و انتشار تراز انرژی خود می‌کنند. در حقیقت ناترازی انرژی حکایت از سوءمدیریت در این بخش دارد. در ایران نیز با سرکوب تقاضا و عدم عرضه سوخت به بخش‌های مصرف به‌ویژه بخش تولید به نوعی تراز انرژی حاصل خواهد شد که البته خسارت‌های واردشده به بخش تولید ناشی از اجرای چنین سیاستی، میلیاردها دلار برآورد می‌شود.

■ **نمی‌توانیم مردم را متهم اصلی ناترازی معرفی کنیم**

وی با بیان اینکه نقش مردم در حل چالش ناترازی انکارناپذیر است، گفت: ابتدا باید فرهنگ‌سازی شود، هرچند لازم است وسایل و تجهیزات انرژی‌بری که در بازار عرضه می‌شود از استانداردهای لازم برخوردار باشند، در غیر این صورت نمی‌توان امیدوار بود که ناترازی در

اقتصادی

مؤسسات تضمین، شرط لازم جلوگیری از کج‌روی تسهیلات مشاغل خانگی

«مؤسسات تضمین» در زمره یکی از نهادهای مؤثر در بهبود فرآیندهای تأمین مالی در سایر کشورهای دنیا قرار می‌گیرند. این مؤسسات به‌منظور تسهیل در تأمین مالی به‌ویژه برای شرکت‌های کوچک و متوسط صدور ضمانت‌نامه برای آن‌ها تأسیس شده‌اند که با ارائه انواع طرح‌های ضمانت، موجب ایجاد اشتغال، تقویت ارتباطات صنعتی، ابداعات و تولید درآمدهای صادراتی شده‌اند.

این نهادها با استفاده از طرح‌های ضمانت، مشکلات کژگزینی، کژمنشی و ریسک موجود در فعالیت‌های اقتصادی را کاهش داده و دسترسی به منابع مالی را تسهیل بخشیده و تعامل مناسب میان بخش واقعی و مالی اقتصاد فراهم می‌کنند و موجب کاهش احتمال انحراف اعتبارات اعطاشده از اهداف تعیین شده می‌شوند.

علاوه بر موضوع انحراف تسهیلات، بانک‌ها به‌عنوان نهاد تأمین مالی اقتصاد کشور، معمولاً وثیقه‌های مشخصی را برای اعطای تسهیلات می‌پذیرند، متنها بسیاری از صاحبان ایده و کارآفرینان اساساً به این وثیقه‌های ملکی که مدنظر بانک باشد دسترسی ندارند، ولی ایده‌های خلاقانه دارند و می‌توانند کارآفرینی کنند.

ما نیاز به نهادهای واسطی داریم که بتوانند صلاحیت افراد را تشخیص دهند که آیا این ایده، درست است و منتج به سودآوری می‌شود؟ سپس بتواند دارایی‌هایی غیر از آنچه که مد نظر بانک است را به‌عنوان وثیقه بپذیرند و ضمانت‌نامه‌هایی صادر کنند که بانک آن را بپذیرد؛ در واقع یک نهاد تخصصی که واسط بین فعالان اقتصادی و بانک‌ها است در این قانون ایجاد می‌شود؛ بنابراین انتظار می‌رود این مؤسسات تضمین خود به‌صورت قانونمند وارد مدار اقتصادی شده و مؤثر عمل کنند نه اینکه در این مسیر دچار کج‌روی شده و مشکلی را بر مشکلات بیفزایند.

بخش مصرف قابل جبران باشد. در این میان نهادهای مرتبط به‌ویژه وزارت صنایع، شهرداری‌ها و... در مورد تولید و واردات خودرو، تجهیزات و ماشین‌آلات و استانداردهای ساختمان نقش مهمی ایفا می‌کنند، بنابراین مردم را نمی‌توان متهم اصلی ناترازی معرفی کرد.

کارشناس انرژی با اشاره به اینکه مهم‌ترین نکته در بخش قیمت‌گذاری ایجاد ثبات اقتصادی است که اگر وجود نداشته باشد تورم هر تلافی را برای بهبود وضع موجود خشن می‌کند، بیان کرد: هرچند برای کاهش فشار بر بودجه دولت‌ها لازم است قیمت تمام‌شده سوخت را در قیمت‌گذاری در نظر گرفت، البته در این مورد اجماعی وجود ندارد که ناشی از چگونگی اعمال قیمت نفت خام، گاز و فرآورده‌های نفتی برای پالایشگاه‌ها و نیروگاه‌ها است. هرچند در مرحله نخست می‌توان ارزش ذاتی کمی برای آن در نظر گرفت و سپس در یک برنامه بلندمدت یا میان‌مدت آن را افزایش داد، برای کاهش کسری بودجه دولت نیز لازم است با تعیین مالیات بر این سوخت‌ها همان‌طور که در سایر کشورهای دنیا نیز مرسوم است ضمن تنوع در درآمدهای مالیاتی دولت‌ها، مقدار آن را نیز افزایش داد.

مصوبات را یک ماه قبل به بخش خصوصی قبل برساند که در مجموعه دولت سعی می‌شود این اتفاق بیفتد و بخش خصوصی از تصمیمات دولت مطلع شود تا آسیب کمتری به سرمایه‌گذاری که توسط این بخش انجام‌شده برسد.

وی به بخش خارجی اشاره کرد و افزود: این بخش حداقل از دسترس کارشناسان اقتصادی برای مدیریت خارج است و بعضاً هم توانسته به بخش خصوصی ما آسیب وارد کند.

مدیرکل دفتر آینده‌پژوهی، مدل‌سازی و مدیریت اطلاعات اقتصادی وزارت اقتصاد در خصوص بودجه دولت برای سال ۱۴۰۴ بیان کرد: برآوردی که در مجموعه دولت صورت گرفته، می‌توان به عدد حداقلی ۳٫۵ درصدی دست پیدا کنیم. اعتقاد ما در وزارت اقتصاد این است که این عدد رشد اقتصادی باشد اما به یکباره نمی‌توان به عدد هشت درصد رسید.
صیامی اضافه کرد: آن چیزی که در برنامه هفتم اشاره شده متوسط رشد اقتصادی هشت درصد است که در سال‌های نخست با گام‌های کوتاه می‌توانیم به آن دست پیدا کنیم. باید به ابتدا باید به فعال‌سازی ظرفیت‌های تولید بپردازیم اما در ادامه نیاز به سرمایه‌گذاری جدید داریم.

وی نیاز کشور برای دستیابی به رشد اقتصادی هشت درصد را عددی بین ۱۲۰ تا ۱۳۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری ثابت خالص که منجر به شکل‌گیری سرمایه در کشور شود، عنوان کرد و افزود: آن چیزی که در بودجه می‌آید مربوط به بخش دولت است که دو جز اصلی تملک دارایی سرمایه و سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی هرکدام سهمی را به خودشان اختصاص داده‌اند. بودجه بخش‌های دیگری مانند سیستم بانکی، آورده اشخاص، بخش خصوصی و همچنین نیاز به سرمایه‌گذاری خارجی دارد.